Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 271. Braşovŭ, Sâmbătă 10 (22) Decemvrie 1888.

Braşovŭ, 9 Decemvrie v.

Cunoscutulŭ scandalŭ, ce l'au înscenatŭ nu de multŭ şoviniştii din dieta ungară în contra deputatului naţionalŭ săsescŭ Steinacker, fără îndoială că n'a fostŭ numai efluxulŭ intoleranţei şi alŭ fanatismului celorŭ ce l'au înscenatŭ, ci a urmăritŭ şi unŭ scopŭ practicŭ politicŭ.

Acestŭ scopŭ s'a datŭ pe faţă imediatŭ, când afară de dietă câţĭva colegĭ ai lui Steinacker l'au trasŭ pe acesta la rĕspundere în camera de comerciu şi de industriă, l'au dăscălitŭ şi l'au ameninţatŭ, până ce în cele din urmă s'a rugatŭ de iertare şi şĭ-a plecatŭ capulŭ înaintea purtătorilorŭ opiniunei publice unguresci.

Alta este întrebarea, décă deputatulŭ Wahrmann şi cu soţii sĕi au prevĕḑutŭ orĭ nu acéstă ruşinósă capitulare a deputatului sasŭ. Destulŭ că scopulŭ lorŭ învederatŭ a fostŭ de a terorisa pe toţĭ deputaţii saşĭ din dietă, ca sĕ nu mai cuteze a-şĭ rĕdica vocea cu curagiulŭ bărbătescŭ alŭ convingerii în contra nefastului sistemŭ de guvernare de aḑĭ.

Se vede că compatrioţii noştri saşĭ din Ardealŭ au sêmţitŭ, care era adevĕratulŭ scopŭ alŭ tacticei şoviniştilorŭ ungurĭ, carĭ se pricepŭ fórte bine a băga spaimă şi frică în cei mai slabĭ. De aceea organulŭ de căpetenia alŭ partidei naţionale săsescĭ a venitŭ şi după ce a caracterisatŭ procederea violentă şi intolerantă a celorŭ din dietă faţă cu Steinacker şi a desavuatŭ purtarea acestuia faţă cu camera de comerciu, declarându-lŭ de „politicesce mortŭ,“ a declaratŭ că a sositŭ momentulŭ ca Sasii „sĕ chibzuiéscă décă mai este locŭ pentru representanţii poporului lorŭ în corpulŭ legiuitorŭ alŭ Ungariei şi décă datoria mai înaltă nu le demandă de a renunţa a mai lua parte la desbaterile acelui corpŭ, în care liberulŭ cuvêntŭ alŭ representanţilorŭ poporului săsescŭ nu mai află ascultare şi pricepere.“

După acéstă declaraţiă bărbătéscă a organului naţionalŭ săsescŭ se aştepta cu dreptŭ cuvêntŭ, că partida naţională săsécă va lua posiţiune hotărîtă şi energică faţă cu teroriştii ungurĭ, dovedindu-le clarŭ şi limpede, că nu şĭ-au ajunsŭ scopulŭ de a înfrica pe Saşĭ, ca sĕ nu mai cuteze a aduce înaintea forului dietei nicĭ măcarŭ dorinţele şi gravaminele poporului săsescŭ.

Ocasiune de a face acésta li-s'a oferitŭ Saşilorŭ la noua alegere ce avea sĕ se sevêrşéscă în cerculŭ Cisnădiei, care rĕmase vacantŭ, după ce Steinacker şĭ-a depusŭ mandatulŭ sĕu de deputatŭ.

Noua alegere s'a făcutŭ în 16 a lunei curente, dér aşteptările, ce au fostŭ legate de ea, s'au împlinitŭ numai în parte şi fórte necomplectŭ.

Adevĕratŭ că alegătorii cercului Cisnădia au accentuatŭ în punctulŭ primŭ alŭ declaraţiei lorŭ adênca lorŭ părere de rĕu, că „respectulŭ opiniunilorŭ streine fără de care nu póte esista o adevĕrată libertate, s'a înlăturatŭ în modŭ vrednicŭ de compătimit, care deşteptă cele mai grele temerĭ, prin incidentele din şedinţa dietei dela 23 Noemvre a. c.“, dér discursulŭ-programŭ alŭ noului alesului deputatŭ alŭ Cisnădiei br. Eugen Salmen n'a susţinutŭ cum se cuvine declaraţiunea alegĕtorilorŭ saşĭ, cu tóte că dênsulŭ a primitŭ a fi alesŭ pe basa programei partidei naţionale săsescĭ.

D-lŭ Salmen a aflatŭ de bine ca într'unŭ asemenea momentŭ, când se cerea sĕ ia posiţiă energică faţă cu teroriştii din dietă în numele partidei sale, sĕ facă unŭ felŭ de promisiune pentru viitorŭ de bună şi leală purtare a Saşilorŭ.

„Noi Saşii — ḑice Salmen — trebue sĕ dovedimŭ lumei, câtŭ se va puté de clarŭ, că nu numai ne alipimŭ cu credinţă de gintea nóstră germană, ci că ne împlinimŭ totdéuna şi datoria, care ne demandă sĕ fimŭ cetăţenĭ fidelĭ ai patriei ungare, ai statului ungarŭ, că purtămŭ în inima nóstră interesele lui generale şi lucrămŭ astfelŭ pentru ele, ca orĭ şi ce altŭ cetăţénŭ ungurŭ“.

Ar fi fórte tristŭ décă Saşii ardelenĭ arŭ mai avé lipsă sĕ dovedéscă încă de aicĭ încolo lealitatea lorŭ! Ce însémnă dér promisiunea deputatului Salmen?

Fóia apponyistă „Budap. Tagblatt“, care o numesce unŭ „votŭ solemnelŭ“ o şi caracteriséză ca unŭ feliu de retragere dinaintea terorismului unguresců şi o esplică aşa, ca şi când Saşii arŭ voi sĕ dovedéscă lealitatea lorŭ, căutând o înţelegere cu guvernulŭ, séu intrându chiar în partida lui.

Póte era mai potrivitŭ décă fóia unguréscă oposiţională caută sorgintea „votului solemnelŭ“ alu deputatului Salmen, în faptulŭ că dênsulŭ este consiliarŭ ministerialŭ pensionatŭ. Atuncĭ se lămurea lucrulŭ mai bine, decâtŭ prin sfaturile, ce le dă aceeaşĭ fóiă Saşilorŭ, ca sĕ întrebuinţeze tóte ocasiunile spre a accentua în dietă în modŭ solemnelŭ lealitatea lorŭ, décă vorŭ sĕ scape de orĭ-ce bănuelĭ.

Décă arŭ urma acestui sfatŭ, deputaţii saşĭ arŭ trebui de câte orĭ îşĭ deschidŭ gura în dietă sĕ facă câte o declaraţiă de lealitate.

Étă ce absurde aşteptărĭ se potŭ nasce dintr'o politică neresolută şi şovăitóre!

DIN AFARĂ.

Se comunică din *Belgradŭ*, că *oficerii sêrbĭ* primescŭ de câteva ḑile instrucţiune în *limba rusă*. Organulŭ lui Risticĭ comentéză acestŭ faptŭ în sensŭ amicalŭ Rusiei, fiindcă interesulŭ comunŭ alŭ ambelorŭ naţiunĭ şi *realisarea idealului ruso-sêrbŭ* pretinde o cooperare chiar şi pe câmpulŭ de bătaiă.

După o scire din Londra, *Osman Digma*, capulŭ trupelorŭ madiste, ar fi declaratŭ, că e gata sĕ libereze pe *Emin-paşa* şi pe Paşa celŭ albŭ, care se crede a fi *Stanley*, cu condiţiune, ca Suakimulŭ, care e ocupatŭ da Englezĭ, sĕ i-se predea lui, altfelŭ amêndoi prisonerii vorŭ fi ucişĭ.

Guvernulŭ şi parlamentulŭ germanŭ se ocupă mereu cu *cestiunea ostafricană*. Contele Herbert Bismarck a datŭ lămurirĭ în comisiunea bugetară, dér se observă cea mai strictă discreţiune. Credinţa e, că societatea germană ostafricană e totalŭ nenorocită şi politicesce şi în privinţa financiară. Décă e vorba sĕ se păstreze partea litoralului ocupatŭ de acéstă societate, blocada nu e de ajunsŭ, ci e necesarŭ sĕ se mai ocupe vr'o patru puncte litorale, între care Bagamoyo şi Pangani, şi adecă nu prin trupe germane, ci prin trupe înrolate dintre alte rasse, anume Chinezĭ sub conducerea oficerilorŭ germanĭ. E vorba d'a se duce sublocotenentulŭ Wissmann pe la începutulŭ lui Ianuarie la Zanzibar, ca sĕ înroleze trupe, renunţându-se la planulŭ d'a se elibera Emin-Bei, despre care se crede, că e prinsŭ împreună cu Stanley de Osman Digma şi duşĭ amêndoi la Chartum. Se mai anunţă din Hamburg, că autorităţile marine din Kiel şi Wilhelmshaven facŭ pregătirĭ, ca sĕ echipeze şi sĕ înarmeze în cea mai mare grabă cu puscĭ cu repetiţiă trupe de voluntarĭ pentru Africa, dându-le şi tunurĭ micĭ. Aceste trupe nu se înroléză dintre soldaţĭ germanĭ, ci din mercenar străinĭ, carĭ suntŭ în stare sĕ supórte clima africană.

Dêunăḑile *Regele Oskar alŭ Şvediei şi Norvgiei* a fostŭ numitŭ colonelŭ alŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(2)

Unŭ episodŭ din viéţa lui Avramŭ Iancu.

Drumulŭ cătră Ardélŭ îlŭ luà împĕratulŭ din Orşova prin Lugoşŭ. Pe şoséua de cătră Făgetŭ sta désă poporaţiunea valahă. In Cosova împĕratulŭ adresà popii din satŭ cuvintele amicale şi cerù unŭ paharŭ cu apă, căcĭ ardea sórele. „Escelentă apă“, ḑise împĕratulŭ cătră Grünne, după ce o beù, „dér precum se vede e singura binecuvêntare a acestui ţinutŭ.“ In adevĕrŭ, fâşia de pămêntŭ dela Făgetŭ pană la graniţa Ardealului e delurósă şi cu surpăturĭ din [illegible] apelorŭ, aşa că lucrulŭ Valahului [illegible] rarŭ rĕsplătitŭ, încâtŭ destulŭ de [illegible] se află în nevoiă, d'a nu-şĭ vedea [illegible] ndŭ óla la focŭ.

[illegible] a Cosoviţa, în graniţa Ardealului, [illegible] au pe monarchulŭ, sub conducerea [illegible] atorului Schwarzenberg, unŭ mare [illegible] de notabilĭ ardelenĭ. Schwar[illegible], fiulŭ învigĕtorului dela Lipsca, era amicŭ alŭ Maghiarilorŭ; întreţinea cu aristocraţia ardelénă relaţiunĭ plăcute şi numĕra între amicii lui Deak. Influinţei lui Schwarzenberg e a se ascrie, că parte din aristocraţia naţională (maghiară) a Ardealului a luatŭ parte la ovaţiunĭ cu ocasiunea călĕtoriei împĕratului, de când în Ungaria aristocraţia a strălucitŭ în absenţa ei. Dintre notabilii adunaţĭ prin Cosoviţa, au fostŭ în modŭ specialŭ distinşĭ de împĕratulŭ prin vorbirĭ mai lungĭ Metropolitulŭ românŭ Şaguna şi Ladislau Barcsay.

Din Cosoviţa împĕratulŭ merse cătră Deva dealungulŭ Mureşului, pe vechea şosea militară, care odinióră rĕsunase sub pasulŭ de aramă alŭ legiunilorŭ Romei. Impĕratulŭ era răpitŭ de tabloulŭ caleidoscopicŭ alŭ regiunei Mureşului, una după alta striga elŭ: „Măreţă bucată de pămêntŭ!“ Nu e mirare, căcĭ în apropierea Devei, unde despicătura de munte a Caianului se'nclină linŭ cătră regiunea Mureşului, din depărtare îţĭ surîdŭ albastrele şirurĭ ale Alpelorŭ Retezatului, se întinde ca o grădină a lui Dumneḑeu unŭ măreţŭ ţinutŭ colinosŭ cu părae murmurătóre, cu pajiştĭ verḑĭ, cu făşii păduróse şi cu vinaţe surîḑĕtóre, aşa ḑicêndŭ esenţa Ardealului, în celŭ mai micŭ spaţiu unŭ resumatŭ alŭ întregului.

Foiletonistulŭ maghiaronŭ continuà apoi astfeliu:

Dela Deva împĕratulŭ îşĭ îndreptă mersulŭ spre lumea montană a Zarandului şi a regiunii de aurŭ a Transilvaniei. De când Transilvania fù alipită prin sute de lupte la vechiulŭ imperiu alŭ Habsburgilorŭ, a călcatŭ pentru ântéiaóră unŭ domnitorŭ austriacŭ pe acestŭ pămêntŭ vulcanicŭ. Este unŭ petecŭ de pămêntŭ romanticŭ-sĕlbaticŭ, asprŭ şi neroditorŭ. Satele sĕrăcăcióse, risipite adeseorĭ în depărtărĭ de milurĭ prin munţĭ, suntŭ încungiurate de lupĭ urlătorĭ în decursulŭ ernii zăpădóse. Pe locuitorulŭ valachŭ, aşa numitulŭ Moţŭ, îlŭ privesce palida fantómă a grijei peste umerĭ, când se află la lucru. Moţulŭ, care merge în paşĭ linĭ îndĕrătulŭ căluşelului sĕu încărcatŭ cu vase de lemne şi cu cercurĭ, este pe şesulŭ Ungariei, unde-şĭ schimbă productele sale cu bucate, o figură permanentă şi dela revoluţiunea din 1848 puţinŭ populară. „*Te ia Moţulŭ*“, cu aceste cuvinte sparià ţĕranca maghiară pe copilulŭ sglobiu.

In anulŭ 1848 ei îşĭ întórseră armele asupra Ungurilorŭ, formară bande, unŭ corpŭ liberŭ infernalŭ. Conducĕtorulŭ spiritualŭ alŭ întregii mişcărĭ a fostŭ acelŭ bărbatŭ sĕrbătoritŭ de Valahĭ în prosă şi în poesiă *Avramŭ Iancu*, nu aşa însemnatŭ, precum îlŭ glorifică Românii, dér nicĭ aşa de neînsemnatŭ, precum îlŭ calumniază compatrioţii mei ungurĭ. Elŭ a fostŭ unŭ bărbatŭ cu o sciinţă mai presusŭ de nivelulŭ obicĭnuitŭ, unŭ naţionalistŭ estremŭ, alŭ cărui timpŭ de studii cădŭ în cerculŭ ideilorŭ acelora, a cărorŭ combatere o declară elŭ de problema vieţei sale; elŭ n'a fostŭ nicĭ decum o natură închisă în sine, căcĭ activitatea şi disposiţiunea sa sta în contradicere. Când l'am cunoscutŭ eu pela mijloculŭ anului 1860 în casa vice-comitelui din Zarandŭ, Hodoşŭ, nimica nu mai sĕmĕna la elŭ cu înţoţonatulŭ „*rege alŭ munţilorŭ*“ de odinióră — elŭ decăḑuse rĕu. Imbojorarea (roşéţa) nasului sĕu dedea pe faţă causa căderii sale. Cădêndŭ totŭ mai adêncŭ, îşĭ încheià viéţa într'o stradă a Baii-de-Crişŭ, într'o

unui regimentŭ austriacŭ. Regele Oskar la rêndu'i a numitŭ în ḑilele acestea pe *Monarchulŭ Franciscŭ Iosifŭ* în gradulŭ onorificŭ de generalŭ în armata svediană.

„Graşdanin" comunică o scrisóre ce a adresat'o *Principele Muntenegrului* Archiepiscopului *Nikanor* din Cherson, ca rĕspunsŭ pentru trimiterea opereloră prelaţilorŭ bisericescĭ rusescĭ. In scrisóre se ḑice între altele: „Credeţi-mĭ, Prévenerabile d-le Archiepiscopŭ, că eu şi toţĭ Muntenegrenii mei suntemŭ devotaţĭ cu tótă inima şi fără reservă Rusiei ortodoxe înrudite şi apreţiămŭ simţĕmintele frăţescĭ ale poporului rusescŭ, care nĭ-a datŭ diferite dovedĭ de amiciţiă. Steagulŭ sfântŭ comunŭ alŭ ortodoxiei şi înrudirea de sânge formézĕ o legătură între noi. Acéstă legătură îmĭ servesce ca stea conducĕtóre şi sigură garanţiă, că eu cu ajutorulŭ Celui Atotputernicŭ potŭ privi fără frică în viitorŭ şi potŭ conduce liniştitŭ în presinte destinele poporului încredinţatŭ mie de Provedinţă."

Catolicii din Belgia au făcutŭ în Gent o *manifestaţiune* în favórea restabilirei *dominaţiunei lumescĭ a Papei*. Au fostŭ de faţă Episcopulŭ Lambrecht din Gent ca preşedinte, Episcopii din Lüttich şi Tournay. Senatorulŭ Lammens, suindu-se la tribună, ḑise că nu e destulŭ sĕ se róge catolicii pentru Sfântulŭ părinte ci trebue sĕ'şĭ ridice unanimŭ vocea, ca sĕ i se restitue bisericei şi Papei drepturile încălcate de revoluţiune. După ce catolicii germanĭ, olandesĭ şi spaniolĭ au premersŭ cu esemplu atâtŭ de energicŭ, catolicii belgianĭ nu potŭ sĕ rĕmână îndĕrĕtŭ. S'a votatŭ apoi unanimŭ unŭ protestŭ, prin care se cere restabilirea dominaţiunei lumescĭ a Papei avêndŭ a se înţelege între sine puterile pentru acésta, în interesulŭ ordinei şi alŭ civilisaţiunei.

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune a presentatŭ în şedinţa camerei deputaţilorŭ dela 15 Decemvre n. a doua parte a raportului sĕu despre *instrucţiunea publică în Ungaria*. „Nemzet" vorbindŭ despre acestŭ raportŭ, ḑice cu privire la instruirea limbei maghiare în şcólele medii nemaghiare: „Peste totŭ este îmbucurătorŭ raportulŭ comisarilorŭ ministerialĭ, că în şcólele nemaghiare resultatulŭ din limba maghiară e din anŭ în anŭ mai mare. Nu-i vorbă, şi resultatulŭ în celelalte limbĭ cresce în raportŭ cu trecutulŭ, dér nu ajunge — celŭ puţinŭ în generalŭ — trépta, ce au ajuns'o celelalte sciinţe".

Adecă cum a ajunsŭ „sciinţa" limbei unguresci! Ce ilusii deşarte pentru maghiarisatorĭ!

* * *

Societatea ungurésca a St-ului Ladislau 'şĭ-a ţinutŭ în Pesta adunarea sa anuală. Episcopulŭ Schlauch a ţinutŭ vorbirea de deschidere. Din raportŭ notămŭ: membrii sporescŭ, dovadă veniturile anuale; în anii cei dintâiu maximulŭ veniturilorŭ anuale era de 15,000 fl.; în cursulŭ timpului veniturile au scăḑutŭ la 2000 fl.; în timpulŭ mai recentŭ, anume în 1887, veniturile au fostŭ aprópe 20,000 fl. Despre activitatea societăţii ne spune raportulŭ: se întreţinŭ şcóle catolice unguresci, bisericĭ şi comunităţĭ *în tóte ţĕrile vecine din ostulŭ Ungariei*, precum şi în ţéră, prin subvenţiunĭ permanente orĭ din casŭ în casŭ. Pentru catolicii ungurĭ din *Bucurescĭ* s'a înfiinţatŭ o parochiă dotată cu 4000 francĭ pe anŭ; şcóla poporală ungurésca a reuniunei de gimnastică, care numĕră 300 de şcolarĭ, primesce pe anŭ 1250 francĭ; institute de învĕţămêntŭ şi preoţĭ în Haţegŭ, Mostarŭ, *Craiova, Ploescĭ*, Adrianopolŭ, Filipopolŭ şi în alte localităţĭ, precum şi misiunile în China primescŭ ajutóre dela societate, care cheltuesce pentru aceste scopurĭ 5800—6000 fl. pe anŭ.

* * *

In „Pester Lloyd" Nr. 337 cetimŭ: „*Societatea filologică* ţinŭ adĭ dup'améḑŭ sub preşedinţa lui Emil P. Thewrewk şedinţă. Alexiu Kalman cetĭ o critică asupra cuvinteloră streine şi scrierei dreptului la Ungurĭ, şi pledă, ca în limba ungurésca sĕ se scrie chiar cuvintele streine după sistemulŭ ungurescŭ, folosindu-se literile y, x, ch şi ä. Dr. Geza Nemethy vorbi despre raporturile filologiei clasice „patriotice" către filologia streină şi accentuă ca unŭ semnŭ îngrijitorŭ, că numeroşĭ filologĭ ungurĭ îşĭ compunŭ operile lorŭ în limba germană. Auditorulŭ a aplaudatŭ".

Caracteristicŭ!

* * *

Din *Şiria* ni-se scrie despre resultatulŭ alegerei de preotŭ ce s'a făcutŭ acolo la 27 Noemvre: „Devenindŭ parochia nóstră vacantă prin încetarea din viéţă a preotului Liviu Beledea, s'a publicatŭ concursŭ pentru ocuparea ei şi au concuratŭ trei candidaţĭ, toţĭ de classa I. Maioritatea voturilorŭ a întrunit'o tinĕrulŭ *Ionŭ Petranŭ* din comuna Musca, comit. Aradului, teologŭ şi absolventŭ alŭ facultăţii filosofice din Budapesta, ér de presinte profesorŭ la gimnasiulŭ din Braşovŭ".

Ii adresămŭ d-lui Petranŭ felicitările nóstre.

* * *

In părţile *Seghedinului* casele nu suntŭ tocmai scumpe. După cum cetimŭ în „Erdélyi Hirado", unŭ proprietarŭ din Seghedinŭ a datŭ o casă chiar pe nimica numai sĕ pótă scăpa de ea. Nu cu multŭ mai scumpe suntŭ proprietăţile imobile nicĭ în H. Szoboszlo, unde ḑilele trecute s'a licitatŭ unŭ locŭ de casă, obţinêndu-se pentru elŭ preţulŭ de *1 cr.* Cumpĕrătorulŭ a fostŭ primarulŭ.

* * *

In şedinţa dela 14 Decemvre a camerei comuneloră din Anglia s'a desbătutŭ şi s'a primitŭ cu 167 voturĭ contra 160 proiectulŭ de lege alŭ lui Stevenson, care, cu esceptiunea Londrei, *interḑice în întrégă Anglia vênḑarea beuturilorŭ spirtuóse în ḑi de Duminecă*.

* * *

Pentru construirea podului de fierŭ *Clujiu*, în oraşulŭ a hotărîtŭ sĕ ia dela Kulturegylet 50,000 fl. Afacerea s'a resolvatŭ între ambele părţĭ şi se va presenta adunării generale spre aprobare.

* * *

Procesulŭ de pressă intentatŭ de „Ellenzek" contra lui „Erdelyi Hirado", ce era sĕ se pertracteze la 19 Decemvre n., s'a amânatŭ pe timpŭ nehotărîtŭ, fiindŭ acusatorulŭ Miklos Bartha bolnavŭ.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Bela şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes", scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry.)

(Urmare.)

Din conceptulŭ de statŭ alŭ naţionalităţii póte sĕ urmeze şi aceea, ca cineva sĕ pună prea mare pondŭ pe reslăţirea esterióră a naţionalităţii de statŭ, fără ca sĕ-şĭ bată multŭ capulŭ cu aceea, décă în privinţa interióră a ei rĕmâne óre întrégă, curată şi fidelă caracterului ei originalŭ. In sensulŭ acestui conceptŭ unitatea de limbă este lucrulŭ principalŭ, ér ce privesce limba unitară, acésta e o cestiune de a doua mână. Faţă cu acestŭ conceptŭ se póte cugeta şi aceea, că o limbă prin rĕslăţirea ei de-a valma, séu fiă şi numai în dimensiunĭ marĭ, trece prin marĭ schimbărĭ, ceea ce în cele mai multe casurĭ este sinonimŭ cu stricarea. Póte sĕ se realiseze ḑicerea: primesce pe Slovaculŭ în casa ta şi elŭ te va da afară din ea. Imulţirea tesaurului de cuvinte şi aşa este din firea sa unŭ lucru dificultosŭ, aicĭ însĕ nu e vorba de pericululŭ ce s'ar puté întêmpla prin mulţimea de inovaţiunĭ ale neofiţilorŭ; pe calea traducerilorŭ rele vinŭ, pe urma unorŭ vorbe întroduse, totŭ feliulŭ de *ismus*-urĭ (înţelege terminaţiunea în ismus, cum ar fi absolut-ismus, catolic-ismus etc.), carĭ adeseorĭ au o natură atrăgĕtóre pentru urechia omului, mai întâiu sbóră din gură în gură póte mai multŭ numai ca din glumă, până când în fine se viră în limbă şi pentru tendinţa de a-le es termina deja a întârḑiatŭ timpulŭ. In fine se amestecă şi formele limbei aşa că stricăciunea devine perfectă.

Impreună cu limba însĕ se schimbă şi caracterulŭ naţionalŭ; acésta — în casulŭ când limba se reslăţesce de-a valma — póte sĕ urmeze pe două căi, una este comuniunea de limbă, alta amesteculŭ nemijlocitŭ intrândŭ individĭ streinĭ în şirulŭ membrilorŭ naţionalităţii. Aceştia potŭ sĕ aducă cu ei nepreţuite accidenţe pentru capitalulŭ moralŭ şi spiritualŭ alŭ naţiunei, dér din punctulŭ de vedere alŭ curăţeniei limbei şi alŭ rĕmânerei întregĭ a caracterului naţionalŭ nu se póte recomanda în de-ajunsŭ: *Caveant consules!*

Astfelŭ de admoţiunĭ suntŭ luate peste umĕrŭ din partea ómenilorŭ conceptului de statŭ. Ce le pasă lorŭ; sĕ se reslăţéscă numai acea limbă unitară aşa ca sĕ serve ca mijlocŭ alŭ uniunei de statŭ! Póte încă mai uşorŭ se va reslăţi, décă va lăsa din originalitatea, din proprietăţile ei. Din asta causă se pare a fi mai potrivitŭ scopului, ca sĕ se ştérgă colţurile acelea caracteristice, sĕ se neteḑéscă marginile acelea aspre şi îmbucătăţite, pentru ca streinulŭ sĕ pótă intra mai uşorŭ, sĕ se pótă asimila mai cu uşurinţă şi transformaţiunea sĕ nu pară a fi împreunată cu aşa mare greutate.

Cu totulŭ contrarŭ este punctulŭ acela de pornire, după care naţionalitatea este scopŭ, şi după care limba cu proprietăţile ei şi afară de ea totŭ felulŭ de proprietăţĭ naţionale suntŭ privite aşa, ca şi cum ar fi oglinda celei mai interne naturĭ a omului. Acesta nu voesce sĕ omită nimicŭ din caracterulŭ originalŭ alŭ naţionalităţii, nu voesce sĕ priméscă nimicŭ din ceea ce este streinŭ, ba încă voiesce sĕ se reîntórcă directŭ la isvorulŭ originalŭ alŭ proprietăţilorŭ naţionale, scrutéză cu îngrijire originea naţionalităţii, ia înainte numele cele vechĭ, orĭ câtŭ de păgânescŭ sunet arŭ avé, ia îmbrăcămintea vechiă, obiceiurile vechĭ. Acestŭ punctŭ de pornire caută purismulŭ în limbă şi în tóte celelalte caută nisce bariere, prin care sĕ se pótă deschilini de celelalte. Norocŭ, că civilisaţiunea generală şi necontrastabila înaintare a ei pune o stavilă acestei mişcărĭ de naţionalitate, care tinde la ridicarea tuturorŭ feliurilorŭ de liniĭ demarcatóre acute, şi o împedecă încâtva de a merge până la extremulŭ, la care e aplicată sĕ mérgă.

Este aşa-déră o deosebire între punctulŭ de pornire alŭ lui Grünwald Bela şi între acela, ce este esprimatŭ astăḑĭ în tendinţele singuraticelorŭ naţionalităţĭ, séu e deosebire între conceptulŭ de statŭ şi între conceptulŭ naţionalŭ alŭ cestiunilorŭ de naţionalitate. Şi

---

beţiă cumplită de rachiu se duse pe cealaltă lume.

Impĕratulŭ apucă spre Zarandŭ peste Săcărâmbŭ, care localitate o declară *Bernhardt Cotta* de celŭ mai frumosŭ satŭ din Europa. De aci merse călare la Bradŭ într'unŭ tempo, care nu era cu multŭ mai prejusŭ decâtŭ renumita şi gigantica cavalcadă a regelui Carolŭ XII dela Benderŭ la Stralsundŭ.

Bradulŭ este centrulŭ regiunei de aurŭ a Transilvaniei; de două mii de anĭ se străduescŭ aci ómenii cu zelŭ înfocatŭ spre a'şĭ stêmpĕra sfânta sete de aurŭ. Lângă podulŭ, care se întinde peste vîjĕtorulŭ Crişŭ, salută directorulŭ băilorŭ în fruntea băeşilorŭ adunaţĭ pe împĕratulŭ. Directorulŭ avuse o ḑi rea. Tocmai în mijloculŭ cuvêntării îlŭ lăsă memoria pe josŭ, urmă o pausă înfiorătóre, căreia băeşii în modŭ spontaneu îi puseră capĕtŭ printr'unŭ energicŭ *întru norocŭ!*, care împrejurare făcŭ, ca domnitorulŭ, care privea la adunare cu tótă seriositatea, sĕ'şĭ încreţéscă puţinŭ buzele spre unŭ surîsŭ amicalŭ.

Aprópe 18 óre a şeḑutŭ împĕratulŭ în ḑiua acésta călare. Schinteindŭ calulŭ din potcóve merse prin Baia-de-Crişŭ spre Hălmagiu, apoi pe o potică de munte spre vêrfulŭ muntelui Găina. Aicea, la o înălţime de 5000de urme peste suprafaţa mării, se ţine din vechime renumitulŭ *tĕrgŭ de fete*. După idea Moţilorŭ numai o logodnă încheiată pe muchea muntelui Găina póte sĕ aducă adevĕrata fericire românéscă.

In onórea împĕratului se ţinŭ pe Găina o mare sĕrbătóre poporală. Intréga poporaţiune a Moţilorŭ din partea vestică a Zărandului alergase aci cu copii cu totŭ. Cufundatŭ în gândurĭ privea împĕratulŭ cu ochii neclintiţĭ la vălmăşéla figurilorŭ semisĕlbatice, la jocurile cu totulŭ deosebite: „*Căluşarulŭ*", pe care'lŭ jucară 12 bărbaţĭ cu măciucĭ lungĭ în mână, „*Ardeleana*", „*Pe-piciorŭ*", asculta cântecele românescĭ, dialogurile în poesie ale celorŭ amoresaţĭ în ferestră séu în uşa casei.

„Nu este aci Ianculŭ?" întrebă împĕratulŭ cu uimire, când adunarea Moţilorŭ, cea c'am pistriţă, îşĭ manifestă respectulŭ sĕu înaintea domnitorului. O stea fatală se clătina pe deasupra capului „*regelui munţilorŭ*", elŭ nu întâlni pe împĕratulŭ, elŭ însuşĭ ascrisese acésta simpatiei lui Schwarzenberg pentru Maghiarĭ, că nu i-a fostŭ permisŭ sĕ fiă interpretulŭ sentimentelorŭ poporului românŭ înaintea monarchului. In faptă însĕ lucrulŭ stă cu totulŭ altfelŭ, căcĭ Ianculŭ făcea parte din aceia, carĭ mai curêndŭ lasă 10 adevĕrurĭ decâtŭ o minciună. Casulŭ însuşĭ, care este cunoscutŭ numai unui cercŭ de iniţiaţĭ, s'a petrecutŭ destulŭ de dramaticŭ; Ianculŭ avea sĕ rĕmână peste nópte după scoborîrea de pe muchea muntelui Găina în Vidra, în casa tatălui lui Iancu, care era unŭ pădurare cameralŭ (alŭ erariului) cu bunicică dare de mână.

Ianculŭ aşteptase pe monarchŭ în casa părintéscă. Dér înzadarŭ, căcĭ în óra din urmă se luară alte disposiţiunĭ de călĕtoriă. Impĕratulŭ trecŭ în galopŭ mare prin Vidra, fără sĕ se oprescă, şi la 10 óre nóptea ajunse în Câmpenĭ şi se culcă numai decâtŭ. Comandantulŭ gendarmeriei din cortegiulŭ împĕrătescŭ, cu numele *Löwenhadt*, care astăḑĭ mai traesce în Deva, primise dela comitele *Grünne* ordinulŭ strajnicŭ, ca sĕ veghieze ca împĕratulŭ sĕ dórmă neturburatŭ. *Grünne* însuşĭ şeḑu împreună cu *Schwarzenberg* şi cu câţiva oficerĭ la o masă în grădină; ei discutau întêmplările ḑilei. Era o nópte cu lună, căldicică şi liniştită de o pompă melancolică, precum o aduce driculŭ verii în părţile acestea, precum au vĕḑut'o ochii omenescĭ de vécurĭ frumósă şi tristă.

Va fi fostŭ póte aprópe 11 óre din nópte, când veni *Ianculŭ* pe unŭ calŭ plinŭ de spumă în fuga mare.

— „Eu sunt pentru astăḑĭ citatŭ la audienţă", ḑise elŭ către Löwenhadt, „anunţă-mĕ".

— „Maiestatea Sa s'a culcatŭ."

— „Anunţă numai, că Ianculŭ este aicĭ, celelalte vorŭ urma de sine."

Löwenhadt, pe care diplomaţia sa faţă de renumitulŭ tribunŭ îlŭ părăsi, înscinţă pe Grünne despre acéstă întêmplare. Acesta îi dete o instrucţiune care numai lăsa nimica de doritŭ în privinţa clarităţii sale. Löwenhadt luă pe Ianculŭ de braţŭ, îlŭ duse la pórta curţii, îlŭ rugă energicŭ, ca sĕ o privéscă din afară, şi o închise după elŭ.

acéstă deosebire, ce este între cele douĕ puncturĭ de pornire séu concepte, póte sĕ-şĭ aibă şi urmăririle sale practice şi încă fórte însemnate. Grünwald Bela nu ia notiţă despre acea deosebire şi descrie punctulŭ sĕu de plecare, ca şi cum prin elŭ s'ar alătura directŭ la ideia de naţionalitate, ce formézā una din ideile dominante ale secolului alŭ XIX-lea. Şi acésta o şi póte face într'u câtŭ cele douĕ concepte schiţate de mine, adecă conceptulŭ de statŭ şi conceptulŭ naţionalŭ, coincidŭ în însemnata lozincă „unŭ statŭ, o naţionalitate". Conceptulŭ de statŭ însĕ, cum este acela alŭ lui Grünwald Bela, potenţéză în modŭ însemnatŭ ponderositatea ideei de naţionalitate, măresce în mare mĕsură pericululŭ cestiunei de naţionalitate, singur acéstă împrejurare este ce-lŭ face în mĕsură fórte mare şi în adevĕrŭ periculosŭ.

Sĕ audimŭ, cum caracteriséză elŭ însu-şĭ acéstă politică: „Seculului alŭ XIX-lea pretinde, ca basa statului s'o formeze individualitatea naţională. Şi urmarea acestei lozince este, că *desmembréză statele acelea, carĭ constau din elemente naţionale deosebite* şi unesce în stat elementele naţionale înrudite, pe carĭ organisaţia statului de odiniórā le-a despărţitŭ unele de altele".

Astfelŭ de politică ne vestesce nouĕ Grünwald Bela. Iertatŭ ne este nouĕ, tuturorŭ cetăţenilorŭ din Ungaria, nouĕ, membrilorŭ naţiunei unguresci, iertatŭ ne este a ţine la o astfelŭ de politică, care desmembréză statele esistente, şi în loculŭ lorŭ constitue altele? — Acésta este întrebarea.

Nu acésta este întrebarea, se va dice póte. Situaţiunea este dată, nu ne putemŭ crea alta după placulŭ nostru. Aeolus a slobodiţŭ vênturile din butea sa, a-le readuce, a te feri dinaintea lorŭ e cu neputinţă.

Cu îndrăsnélă credŭ, că se póte dice, esprimându-mĕ după maniera lui Grünwald Bela, că acésta este rătăcire. De ar trebui orĭ cât de mult sĕ recunóscemŭ, că ideia de naţionalitate se ţine de ideile dominante ale epocei nóstre şi orĭ câtŭ de multŭ lărgesce acéstă ideeă punctulŭ de radimŭ alŭ lui Grünwald Bela, ar fi o rătăcire a crede, că în lumea de astădĭ idea acésta s'ar fi prefăcutŭ în sórtea naţiunilorŭ şi în normativulŭ unicŭ şi generalŭ alŭ politicei statelorŭ. Sub stindardulŭ ideei de naţionalitate s'au dusŭ în deplinire marĭ lucrurĭ, póte încă şi altele suntŭ în curgere, dér cu curagiu se póte susţine şi aceea, că lucrarea s'a împedecatŭ, că nicĭ acolo n'a avutŭ succesŭ deplinŭ, unde a fostŭ dusă în deplinire şi în multe locurĭ s'au ivitŭ astfelŭ de pedecĭ, astfelŭ s'au întorsŭ împrejurările, încâtŭ se pare imposibilŭ a puté eşi la căpĕtêiu cu principiulŭ de naţionalitate.

Sub stindardulŭ ideei de naţionalitate s'a realisatŭ unitatea Italiei. Micele state italiene au încetatŭ de a mai esista, Lombardia şi Veneţia s'au luatŭ dela Austria. Aicĭ aşadéră s'a realisatŭ deplinŭ şi în mare mĕsură décă nu desmembrarea, dér destrămarea unui statŭ vechiu şi uniunea elementelorŭ înrudite.

Realisarea uniunei italiene este relativŭ celŭ mai deplinŭ succesŭ alŭ ideei de naţionalitate, décă vĕ mai place aşa: ea este celŭ mai strălucitŭ succesŭ între tóte acelea, câte s'au realisatŭ până acum. Pentru aceea însĕ încă nicĭ acésta nu se póte dice, că ar fi perfectă, o lucrare curată. Nizza şi Savoia au trebuit sĕ se dea Franciei, Trentinulŭ a rĕmasŭ Austriei, Italia irredentă şi pornirea duşmănósă contra Francesilorŭ suntŭ netăgăduite dovedĭ despre aceea, că cu principiulŭ de naţionalitate nu se póte ajunge definitivŭ la unŭ căpĕtêiu.

Totŭ sub firma principiului de naţionalitate s'a dusŭ în deplinire o mare operă în Germania. S'a delăturatŭ influenţa Austriei, a unei astfeliu de puterĭ, care are multe alte interese, negermane; s'au grupatŭ elementele curatŭ germane, făcêndŭ sĕ înceteze de a mai esista multele state mĕrunte independente; au fostŭ cuprinse într'una elemente înrudite, carĭ se ţineau de alte state. Aicĭ însĕ succesulŭ a fostŭ şi mai puţinŭ perfectŭ. Incâtŭ s'a făcutŭ, s'a făcutŭ bine numai pe jumĕtate, călcâiulŭ lui Achile şi simburulŭ încurcăturilorŭ însĕ au rĕmasŭ. O parte însĕmnată a Germanismului n'a fostŭ cuprinsă în Germania unitară, din contră şi-a acviratŭ cu forţa elemente străine şi inimice, când a despoiatŭ pe Francia şi pe Dania; nicĭ prin cugete nu-i trece, ca sĕ estradeze pe Polonii din Posena, ba încă marele Bismarck află necesară aplicarea celorŭ mai urgisite normative de expulsare şi totŭ soiulŭ de presiunĭ, pentru ca pe teritoriulŭ deja unitŭ sĕ realiseze uniunea limbistică; astfeliu face şi în Alsaţia. Pótese numi perfectă o lucrare, care face pe guverne sĕ recurgă la astfeliu de regulamente forţate?

Acestea suntŭ operele sĕvĕrşite ale ideei de naţionalitate. Dér chiar şi acestea se potŭ óre privi ca şi cum arŭ fi fostŭ realisate de sentimentulŭ naţionalŭ ce resultă directŭ din natura şi caracterulŭ de limbă şi de rassă? Ba mai multŭ la realisarea acelorŭ opere au contribuitŭ în mĕsură abundantă şi astfeliu de factorĭ, carĭ nu se potŭ atribui sentimentului naţionalŭ; au contribuitŭ nisuinţele la independenţă, pofta de gloriă atâtŭ din partea masselorŭ, câtŭ şi a singuraticilorŭ, au contribuitŭ tóte acelea motive, carĭ deja cu multŭ înainte de ivirea ideei de naţionalitate, din timpurĭ străbune au datŭ direcţiune omenimei şi carĭ din timpŭ în timpŭ au causatŭ schimbarea chartei staturilorŭ.

(Va urma).

Intêmplări diferite.

Focŭ. Ionŭ Moldovanŭ, Ionŭ Telmeşanŭ şi vĕduva Maria Dordea din Topêrcea au suferitŭ din causa unui incendiu o pagubă de 527 fl., dintre carĭ 200 fl. erau asiguraţĭ. In Mândra a arsŭ şura plină cu bucate şi coteţulŭ de porcĭ alŭ lui Jacob Kokai; paguba e de 496 fl. In Egerpatak au arsŭ 15 edificii.

Bóle epidemice. In Birghişŭ au fostŭ până la 5 Decemvre 37 persóne bolnave de bubatŭ (vĕrsatŭ), dintre care 4 s'au însănĕtoşatŭ, 33 au rĕmasŭ în tratare medicală. In Poiana au fostŭ până la 5 Decemvre 75 bolnavĭ de pojarŭ, au muritŭ 3, s'au însănĕtoşatŭ 9 şi au rĕmasŭ în tratare medicală 63. In Pianulŭ română până la 5 Decemvre au muritŭ de vĕrsatŭ negru 2 persóne, au rĕmasŭ în tratare medicală 18. In Revesŭ, din 16 bolnavĭ de difterită au muritŭ 3, s'au însănĕtoşatŭ 7, au rĕmasŭ 6 în tratare medicală.

O bandă de ucigaşĭ. Din Lugoşĭ ni se scrie: In Sacoşulŭ ungurescŭ (Magyar Szakos) au fostŭ omorîţĭ băcanulŭ Bonyhady şi nevastă-sa. Acestŭ omorŭ a condusŭ la descoperirea unei serii de crime. Până acum au fostŭ arestate 25 de persóne, care au luatŭ parte la 5 omorurĭ, furturĭ şi jafurĭ. Au fostŭ descoperiţĭ şi făptuitorii crimei din Boldur, unde o familiă întrégă românéscă, tata, mama, doi fii şi o fiică au fostŭ măcelăriţĭ formalŭ şi casa lorŭ jefuită. Şefulŭ acestei bande organisate de ucigaşĭ era fostulŭ jude alŭ satului, care s'a şi arestatŭ.

Arătaţĭ de gendarmĭ. Neculae Ionŭ Popa din Bóiţa se duse sĕ taiă lemne în pădure, cum se dice, fără sĕ aibă concesiune. Dândŭ trunchilorŭ drumulŭ devale, unŭ bolovanŭ mare se deşteleni şi era p'aci sĕ omóre o patrulă de gendarmĭ care trecea pe drumŭ. Gendarmii făcură arătare contra lui, precum şi în contra lui Ionŭ Juga şi Neculae Şerbanŭ, totŭ din Boiţa, carĭ păsceŭ fără permisiune 300 de oi pe o cóstă.

Literatură.

Călindariulŭ pe anulŭ ordinarŭ 1889, redigeatŭ şi edatŭ de „Societatea academică ortodoxă pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă în seminariulŭ archidiecesanŭ din Cernăuţĭ" Preţulŭ 60 cr. v. a. Călindarulŭ acesta, care cuprinde ca la 160 pag. formatŭ mare 8^0, are următorulŭ cuprinsŭ: Cronologiă: Numĕrarea anilorŭ dela diferite evenimente istorice, mai vîrtosŭ însĕ de însĕmnătate naţională; Păscălia anului 1889; Sĕrbătorile schimbătóre; Ajunurile anuale — socotite atâtŭ pentru rĕsăritenĭ, câtŭ şi pentru apusenĭ; Patronulŭ ţĕrei; Dilele normate pentru Bucovina şi alte curţĭ împĕrătescĭ; Feriile judecătoresci; Partea calendaristică; Genealogia dinastiei împĕrătescĭ domnitóre în Austro-Ungaria (textŭ română şi ruteanŭ); Metropoliile ortodoxe-orientale din Austro-Ungaria; Archiepiscopia Bucovinei (şematismulŭ clerului întregŭ); Autorităţile politice, de justiţiă, financiare, militare; Direcţiunea c. r. a bunurilorŭ fondului bucovineanŭ gr. or. religionarŭ în Cernăuţĭ; Institute de instrucţiune, publice şi societăţĭ; Poşta şi telegraful cu tariful; Scala de timbru în Austro-Ungaria; (Urmézā 2 pag. textŭ ruteanŭ); Mersulŭ trenurilorŭ; a Bâlciurĭ (tĕrgurĭ) în Bucovina ţi Galiţi (1 pag. textŭ ruteanŭ). In partea a doua urmézā unŭ almanachŭ, cuprindêndŭ portretulŭ şi biografia Maiestăţii Sale Monarchului; Portretulŭ I. P. S. S. părintelui Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ alŭ Bucovinei şi Dalmaţiei Dr. Silvestru Morariu-Andrievicĭ şi o poesiă în onórea lui de Al. Manasterschi în ambele texturĭ, o scurtă dare de sémă despre jubileulŭ de 70 de anĭ ai acestuia; Petru Rareşŭ, novelă de N. Gane (cuprinde 21 pag.); Poesii de V. Simiganoschi, de S. Rodnărescu, şi de M. Eminescu. Poveţe economice şi medicinale (5 pag.); Anunţurĭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Berlinŭ, 21 Decemvre. Diarele declară că şedinţa de erĭ a senatului din Parisŭ e plină de însemnătate.

Parisŭ, 21 Decemvre. In Senatŭ îşĭ retrase Say propunerea, pe care o reluă boulangistulŭ Naquet. Acesta fù împedecatŭ prin larmă de a vorbi, ér propunerea fù respinsă. (Say propusese adecă, sĕ se afişeze în tótă ţéra vorbirea tipărită a senatorului Challemel-Lacour, despre care ni-se telegrafiase erĭ.)

Bucurescĭ, 21 Decemvre. Camera deputaţilorŭ a terminatŭ desbaterea specială a rĕspunsului la mesagiu.

Belgradŭ, 21 Decemvre. Acum e sigurŭ, că conducĕtorii principalĭ ai radicalilorŭ se întrepunŭ puternicŭ pentru primirea proiectului de constituţiune de cătră partidulŭ lorŭ.

NECROLOGŬ.

Sofia Davidŭ, elevă a scólei civile de fete din Sibiiu, susţinută de „Associaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului românŭ," în etate de 13 anĭ, după unŭ morbŭ scurtŭ internŭ şi-a datŭ blândulŭ sufletŭ în mânile Creatorului, astădĭ la 7 $^1/_2$ óre diminéţa. Rĕmăşiţele pământescĭ ale scumpei defuncte se vorŭ transporta Mercurĭ în 19 Decemvre st. n. la 2 óre p. m. din edificiulŭ Associaţiunei, Strada Morii Nr. 8, în cimiterulŭ din suburbiulŭ Iosefin spre odichnă eternă. Cuprinşĭ de cea mai adêncă durere, aducemŭ acéstă tristă şi durerósă scire la cunoscinţa tuturorŭ consângenilorŭ, amicilorŭ şi cunoscuţilorŭ.

Sibiiu, în 17 Decemvre st. n. 1888.

Candinŭ Davidŭ, ca părinte. Maria, Sabina, Lucreţia, Eugenia, ca surorĭ. Ioanŭ, Candinŭ, Dămianŭ, ca fraţĭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 20 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.09	Vênd.	9.12
Argintŭ românescŭ .	„	9.—	„	9.05
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.61	„	9.65
Lire turcescĭ . . .	„	10.90	„	10.92
Imperialĭ	„	9.90	„	9.92
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	6$^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.85
Renta de hârtiă 5%	93.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.50
Bonurĭ rurale ungare	103.30
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.25
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124 75
Renta de hârtiă austriacă	81.80
Renta de argintŭ austriacă	82.60
Renta de aurŭ austriacă	109.95
Losurĭ din 1860	138.75
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	873.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	302 50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	305.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	9.60$^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germane	59.60
Londra 10 Livres sterlinge	121.53

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nicĭ unŭ cuvêntŭ n'a mai eşitŭ din gura lui Iancu faţă de asprele cuvinte ale gendarmului, elŭ s'aruncă călare, stătŭ câtva gândindu-se, apoi dete pintenĭ calului sĕu, care sări în douĕ picióre, porni pe délŭ de vale, şi loviturile copitelorŭ calului se perdură în vîjĕitulŭ părĕului de munte în nóptea luminată de radele auróse a lunei.

Cumunicându-se lui Schwarzenberg, care şedea ghemuitŭ pe scaunulŭ sĕu, întêmplarea, s'a supĕratŭ fórte tare şi a urmatŭ între elŭ şi Grünne o aprigă dispută. Faptulŭ este, că tótă nóptea au căutatŭ după Iancu, spre a i se anunţa audienţa cerută pe 5 óre diminéţa. Insĕ Iancu, căruia chiar şi în nóptea demenţiei sale de mai târdiu îi svêgnea prin capŭ aducerea aminte de séra aceea, se dusese preste munţĭ şi preste văi.

Décă 'i s'a comunicatŭ orĭ nu tinĕrului Domnitorŭ afacerea aşa cum în adevĕrŭ s'a petrecutŭ, nu se scie.

In 28 Iulie împĕratulŭ, care sosise în Braşovŭ, plecă de aci în Săcuime. In Sepsi-St.-Georgĭ a fostŭ aclamatŭ de mii de Săcui.

In anulŭ 1852 apăsa asupra Ardealului o atmosferă grea. Resunetulŭ revoluţiunei tremura aci mai multŭ decâtŭ în Ungaria prin tóte inimile. Umbre posomorîte se lăsară pe inima tinĕrului împĕratŭ la vederea semnelorŭ caracteristice ale anilorŭ 1848 si 1849. Ecoulŭ înăbuşitŭ alŭ crudei lupte isbi chiar urechia tinĕrului împĕratŭ.

In anticamera salei de audienţă din Cluşiu se petrecŭ o scenă plină de emoţiune. O nobilă maghiară în doliu adêncŭ leşină cu unŭ strigătŭ cumplitŭ. Credŭ în spaima sa, că recunósce între cei de faţă unŭ bărbatŭ, unŭ conducĕtorŭ românŭ, care într'o nópte grozavă a datŭ năvală cu sĕlbaticele'i cete asupra castelului ei, căruia i-au datŭ focŭ şi i-au omorîtŭ bărbatulŭ.

Era cinstitŭ din partea foiletonistului, căruia îi place sĕ insulte memoria nemuritorilorŭ noştri bărbaţĭ, sĕ ne descrie măcar a miia parte din crudimele cetelorŭ Kossuthiste şi ar fi fostŭ destulŭ.

Ce privesce episodulŭ despre Iancu, Moţii vorŭ fi sciindŭ mai bine décă aşa s'a petrecutŭ orĭ altfelŭ casulŭ cu audienţa.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Bursa de Bucurescĭ.

Cotă oficială dela 8 Decemvrie st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	94.—	94.3/4
Renta rom. amort. 5% . . .	94.1/2	95.—
Renta convert. 6% .	95.3/4	96.1/4
„ „ „ 5%	96.1/2	96.7/8
„ „ urban 7% . . .	106.—	106.3/4
„ „ „ 6%	100.—	101.—
„ „ „ 5%	93.—	93.1/4
Banca naț. a Rom. 500 Lei. .	1035.	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom. . . .	235.	.240.
Aurŭ contra bilete de bancă .	—.—	—.—
Bancnote austr. contra aurŭ. .	—	—.—
Aurŭ contra argintŭ sĕu bilete	2.34	3.—

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după améḑĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de améḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după améḑĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după améḑĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după améḑĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele:* 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de améḑĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelecratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01 7.11	8.46 9.18	1.51 2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu	11.15	10.34	5.26	6.56 7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45 1.55			9.52
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelecratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.— 4.10		2.32 7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59 11.16		12.02 12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56 6.37	5.32	5.—	8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04 11.19	8.42 8.47	10.50	4.03 4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ	2.17	4.10 4.30	5.45 6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42 9.17	11.39 12.31	7.38 6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșenĭ	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40 6.—	12.55 4.58	6.13
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu	6.56	10.20 12.15	9.49 10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	—.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	—.—
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ